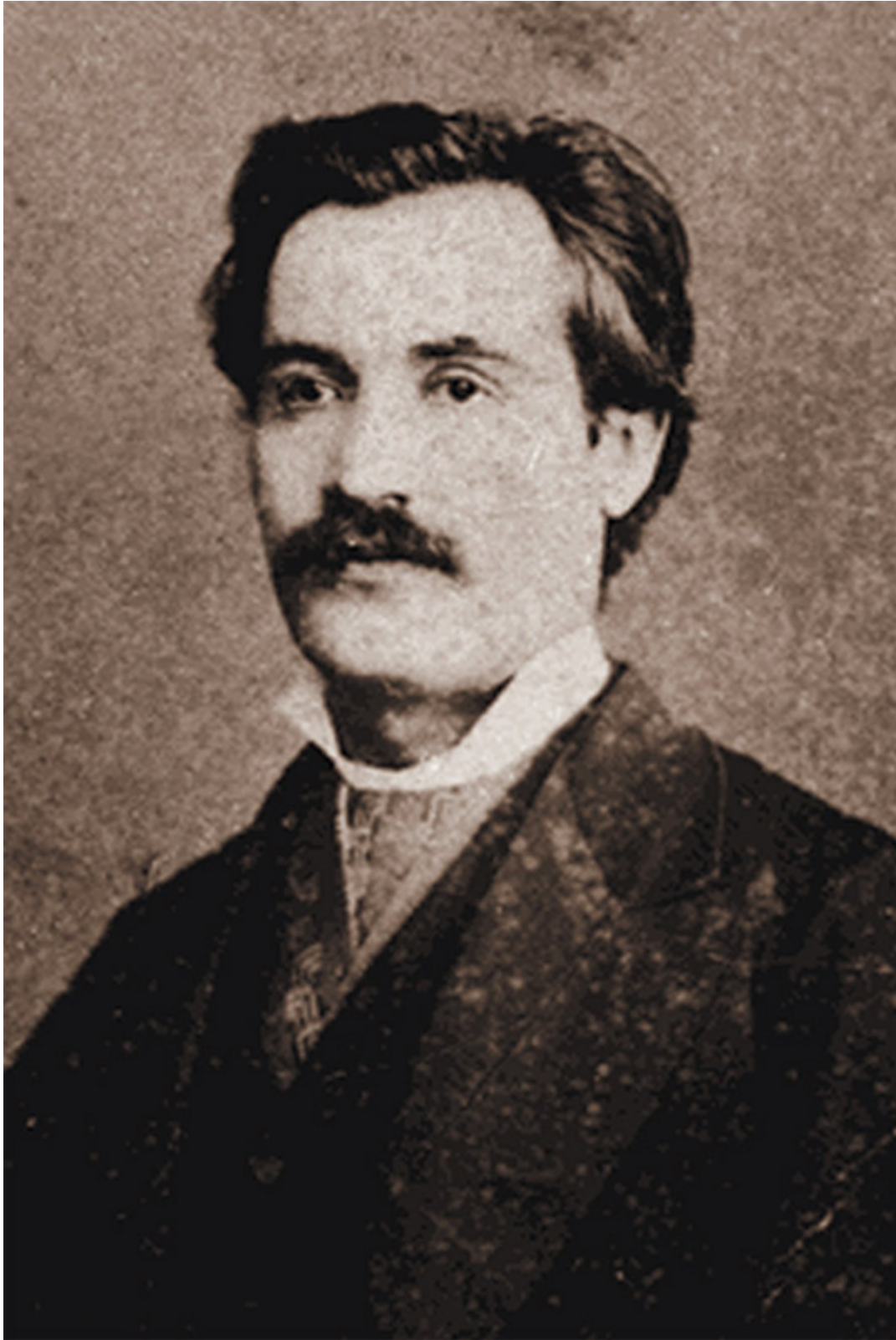

**[„CINE-AR CITI FOILE...”] – de
Mihai Eminescu [9 iulie 1882]**

Cine-ar citi foile din Capitală ar constata un fenomen ciudat,

care se repetă, nu cu regularitatea lumii siderale, dar ca din senin și în genere în epoce în care Adunările nu pun țara la cale în Dealul Mitropoliei și răscumpărările nu sunt la ordinea zilei. Acel fenomen e: discutarea de principii, dar o discuție de-o generalitate și de-o abstracțiune extremă. E o jucărie ca oricare alta, ca de ex. a căuta rădăcina patrată a numărului 7. Poți să tot socotești mereu și să bați apă 'n piuă; aproximația va deveni din ce în ce mai mare, dar o rădăcină care, multiplicată cu ea însuși, să dea exact 7 nu se va găsi. Ș-aci se operează cu două abstracțiuni de-un cuprins empiric cu totul neînsemnat și poți vorbi și socoti zile întregi fără a fi făcut o treabă de seamă.

Așa de ex. „Românul” discută în multe coloane principiul că roșii au credință în viitorul națiunii și opoziția n-ar fi având-o și că-n aceasta consistă superioritatea celor dentăi asupra celor din urmă. Pe temeiul a trei abstracțiuni: credință, viitor, națiune, se durează un articol de fond de trei coloane, care nu zice absolut nimic și care e 'ndreptat, ca totdeauna, în contra opoziției.

Aceste trei vorbe, abstracte ca și niște numere, se pot permuta după voie și ar da alte teme, tot atât de bogate în vorbe: de ex.

„Românul”, care azi a discutat credința în viitorul națiunii, poate discuta mâni viitorul din credința națiunii sau națiunea viitorului prin credință, viitorul credinței în națiune sau credința națiunii în viitor și are să – ajungă tot la rezultatele fenomenale la care a ajuns în numărul său de azi.

E o școală privată în București care poartă deviza: „Școala e altarul civilizațiunii”. S-ar putea zice: Altarul e școala civilizațiunii, civilizațiunea altarul școalei ș.a.m.d.; fraza nu câștigă mai mult înțeles decât are, adică nici unul. Asta se numește o frază goală.

Altfel, acesta este semnul caracteristic al unei totale lipse

de cultură, precum și a lipsei de gândire proprie.

Tot secretul intelectual al demagogiei consistă însă tocmai în negustoria cu asemenea fraze de-o goală și tristă universalitate, fraze cari n-au conținut, nu spun nimic aieva și cari, se 'nțelege, amețesc capul bietului om din popor, care, știind ca pește, pâne, carne sunt vorbe ce însemnează ceva, crede că și abstracțiunile de mai sus cată să fi însemnând ceva și mult încă, numai el nu e 'n stare să le priceapă. Asta se cheamă pe românie: „A îmbăta pe cineva cu apă rece”.

Orice abstracție, cât de subtilă, pentru a însemna ceva aieva, pentru a avea înțeles, trebuie să poată fi redusă la un echivalent material. dacă i-am întreba pe acei onorabili ce molecul material coprind cele trei abstracțiuni ce le întrebuintează, cu ce echivalent aieva corespund, ar sta ca vițeei înaintea porții nouă și nu ne-ar putea da nici un răspuns.

Tot în acel articol fenomenal se vorbește și de război.

Despre participarea noastră – de voie de nevoie – la el „Românul” vorbește iar în termenii cei mai emfatici.

Națiunea triumfă din nou cum a știut să triumfe întotdeauna... făcu un răzbel glorios... și-a câștigat pintenii...

Da, a câștigat piteni, dar a pierdut Basarabia: iată reagentul chimic pe care foaia guvernamentală uită să-l toarne în vinul său glorios, căci atuncea el ar fi, se 'nțelege, pe drojdii.

Real în toate aceste tirade e: că trupele române, considerate ca trupe tinere, s-au bătut bine, adică s-au lăsat ucise cu mult curaj. Iată un lucru însă pe care oricine, nu numai în România dar și aiurea, o putea ști de mai nainte, afară de roșii.

Aceștia judecau armata după ei înșiși: presupuneau că ea consistă din băieți de jidan, ca redacția „Pseudo-Românului”, și de aceea au rămas uimiți de ceva ce pe român nu l-ar fi uitat nicidecum.

Daca, înainte de război, ar fi întrebat cineva pe I.S.I. Arhiducele Albrecht cum e soldatul român, ar fi răspuns că e un foarte bun soldat, că-n cele mai grele împrejurări nu se descurajează. Rasa este însă una ș' aceeași dincoace și dincolo, din evul mediu cunoscută ca rasă războinică; și, desigur, calități contractate în cursul sutelor de ani ai Domniilor române nu se puteau pierde numai în câteva generații ale domniei răpitoare a fanarioților. În genere vechii fanarioți asuprau poporul, dar nu-l corupeau. Cu această misiune s-a însărcinat abia copiii și nepoții lor, actualii roșii.

Dar care-a fost roadele culese de guvern din sacrificiul de sânge al omului din popor?

Au câștigat independența. Cum? Au silit pe turc s-o recunoască? Nici n-a fost primiți măcar la tratativele de pace și alții au dictat condițiile oneroase ale acestei independențe.

Le-am da un sfat roșiilor, dar știm că nu-l vor urma, pentru că nu-i în folosul lor: Vorbiți ca oamenii și nu 'mbătați lumea cu apă rece.

Spuneți ce aveți de spus concret și nu vindeți zilnic mâța-n sac cu vorbe goale.

Dar negustoria de vorbe ce s-ar face atunci dacă și ei ar vorbi ca lumea? Asta-i marfa pe care-o produc zilnic. Chinezii umflă puii tăiați pe care-i vând în piață injectându-le apă caldă sub piele, ca s-arate grași.

„Românul” vinde puținul ce are de zis injectându-i câte-o abstracție goală. Lucrul arată mare, dar nu-i nimic de el.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro